

Respons

Myanmar: Inngåelse og opphør av ekteskap

Problemstilling/spørsmål:

- Hvordan er reglene for ekteskapsinngåelse i Myanmar?
- På hvilken måte foregår en skilsmisse eller et opphør av ekteskap i Myanmar?
- Hvilke dokumenter besitter vanligvis personer som har vært gjennom et ekteskapsbrudd (skilsmisse) i Myanmar?

Inngåelse av ekteskap i Myanmar

Familielovgivning i Myanmar er innfløkt.

Det er ulik familielovgivning for kristne, buddhister, hinduer og muslimer. I henhold til paragraf 13 (1) i *The Burma Laws Act* (1898) avgjøres spørsmål relatert til ekteskap av de **religionsspesifikke lovene** for buddhister, muslimer og hinduer:

Where in any suit or other proceeding in the Union of Burma it is necessary for the Court to decide any question regarding succession, inheritance, marriage or caste, or any religious usage or institution,-

(a) the Buddhist law in cases where the parties are Buddhists,

(b) the Muhammadan law in cases where the parties are Mohammedans, and

(c) the Hindu law in cases where the parties are Hindus, shall from the rule of decision, except in so far as such law has by enactment been altered or abolished, or is opposed to any custom having the force of law.

Kristne i Myanmar inngår ekteskap gjennom en seremoni i kirken eller ved borgelig ekteskapsinngåelse (Sen 2001, s. 32). Kristne ekteskap er styrt av *The Christian Marriage Act* fra 1872.

I tillegg til lovverk og rettspraksis, utgjør **sedvanerett** en selvstendig rettskilde i Myanmar; sedvanerett, eller tradisjonelle lover, har rettskraft. Det fremgår bl.a. av en redegjørelse for rettssystemet i Myanmar fra et styremedlem i *Burma Lawyers' Council*:

The current legal system in Burma comprises Customary Law, Statutory Law, and judicial decisions. There is currently no constitution. The customary laws include

Respons Myanmar: Inngåelse og opphør av ekteskap

*Burmese Buddhist Law, Hindu Law and the traditional customs of the ethnic groups. According to Section 13 of the Burma Laws Act, 2 the customary laws have the force of law. In matters which cannot be decided by either customary or statutory law, they shall be decided by rule of justice, equity and good conscience (Sen 2001, s. 29).*¹

Bruken av sedvanerett for familieanliggende beskrives slik i en rapport fra organisasjonen *Women's League of Burma* (2008, s. 1 og 13):

In terms of family law, there is a plethora of customary laws still utilized by Burman and non-Burman ethnic groups concerning marriage, adoption, property ownership and inheritance rights.

Samme kilde opplyser videre (s. 13) at det ikke har vært forsøkt å harmonisere sedvanerett med det offisielle lovverket (codified laws) for ekteskapsinngåelse:

There have been no attempts to harmonize these various customary laws with the country's codified law, including the various religious acts regarding marriage (Women's League of Burma 2008, s. 13).

Ifølge *Social Institutions and Gender Index* (u.å.) er polygami tillatt i henhold til sedvanerett i Myanmar, men er sosialt mislikt og generelt upopulært.

Ingen lovbestemmelser begrenser voksne personers rett til å gifte seg, men et direktiv fra Høyesterett i 1998 forbyr juridiske tjenestemenn å akseptere søknader om ekteskap mellom burmesiske kvinner og utenlandske menn, samt å foreta slike vielser (U.S. Department of State 2012, s. 10). Ifølge samme kilde, blir direktivet bare sporadisk håndhevet.

Den muslimske etniske minoriteten *rohingya*, som ikke anerkjennes som borgere av Myanmar, er pålagt restriksjoner når det gjelder ekteskapsinngåelse (UK Home Office 2012, pkt. 19.05, s. 80). Lokale myndigheter i Rakhine State krever at rohingyaer må ha en spesiell tillatelse for å inngå ekteskap (U.S. Department of State 2012, s. 10). Også når det gjelder ekteskapsinngåelse på tvers av religion i Myanmar er det noen begrensninger.

Når et par tilhører samme religion, inngås ekteskapet i henhold til aktuell religions ekteskapslovgivning. Nærmere 90 prosent av Myanmar's befolkning er buddhister (CIA 2012). Ved ekteskapsinngåelse mellom to buddhister er det buddhistisk lov, herunder *Myanmar Buddhist Woman Special Marriage and Succession 1954 Act*, som gjelder. Den buddhistiske loven (*the Buddhist Law*) består av burmesiske sedvaneretter (*Burmese Customary Law*) (Gutter 2001, s. 5). Det er ulike tradisjoner og skikker (sedvaner) for ekteskapsinngåelse for ulike etniske grupper og i ulike deler av landet, som er juridisk forpliktende. Ifølge IOM Oslo (2008, s. 22) legges det stor vekt på ekteskapet, men liten vekt på selve bryllupet (ekteskapsinngåelsen). Ifølge en burmeser som IOMs regionale kontor i sørøst-Asia har hatt samtaler med (IOM, møte i Bangkok oktober 2009), er samboerskap den klart vanligste formen for ekteskapsinngåelse i Myanmar. Det betyr at når en mann og en kvinne flytter sammen, er det å anse som inngåelse av ekteskap. Ifølge *Social Institutions and Gender Index* (u.å.) er samboerskap tilstrekkelig i henhold til loven for å formelt være ansett som ektefeller. Gutter (2001, s. 5) peker også på at i henhold til burmesisk lovgivning er et par lovlig gift fra det tidspunkt de begynner å leve sammen, selv om det ikke foreligger

¹ Det fremgår av sitatet at Myanmar ikke har noen grunnlov, hvilket var riktig da artikkelen ble skrevet i 2001. Myanmar har i ettertid fått en grunnlov som trådte i kraft i januar 2011 (UK Home Office 2012, s. 22).

skriftlig dokumentasjon eller registrering. Paret kan formalisere ekteskapet ved å registrere det, men det er ingen krav til formalisering. Uansett er ekteskapet underlagt burmesisk sedvanerett (Gutter 2001, s. 5). Basert på samtaler med to burmesiske kilder, hevder både UNHCR og IOM (møter i Bangkok, oktober 2009) at de fleste par i Myanmar **ikke** registrerer ekteskapet.

IOM Oslo (2008, s. 22) bekrefter at det er unødvendig både med ritualer og registrering:

Tradisjonell burmansk lov sier at hvis en mann og en kvinne bor sammen og sju naboer vet om det og godtar det, så anses paret for å vært gift, uten noen seremoni eller formaliteter.

En borger av Myanmar har fortalt (i samtale med IOM) om akkurat den samme tradisjonen som beskrevet over, nemlig at en måte å inngå legale ekteskap på er at syv naboer til venstre og syv til høyre anerkjenner at et par flytter sammen og ved det anser dem som ektefeller (IOM, møte i Bangkok oktober 2009). Samme kilde bekreftet at det ikke er obligatorisk å registrere ekteskap i Myanmar, og at det kan inngås juridisk gyldige buddhistiske ekteskap uten at det registreres eller produseres noe dokumentasjon.

Ifølge amerikanske myndigheter utstedes ekteskapsattester i Myanmar kun ved kristne ekteskapsinngåelser. Det skal i alle kirker finnes et register over ekteskap inngått der etter 1945 (U.S. Department of State, u.å.). Om det er mulig å få kopi av vigselsattester og/eller utskrift fra kirkens ekteskapsregister i ettertid, har Landinfo ikke informasjon om.

Opphør av ekteskap/skilsmiss i Myanmar

Når det gjelder skilsmiss – eller opphør av ekteskap – reguleres også dette av religionsspesifikke lover og sedvanerett. Ekteskap kan inngås legalt uten at det registreres, og kan likeledes oppløses uten at det registreres.

Ifølge Sen (2001, s. 32) er skilsmiss tillatt etter burmesisk sedvanerett hvis ett av følgende vilkår er oppfylt: (a) det er gjensidig avtale om å skilles, (b) mannen blir munk, (c) utroskap. Amerikanske myndigheter påpeker også at et buddhistisk ekteskap kan opphøre bare ved at partene flytter fra hverandre og at lokalsamfunnet er innforstått med at ekteskapet har opphørt:

In a Buddhist marriage, if both parties want a divorce, they may end the marriage without judicial involvement and without making a written record. The necessary elements of a Buddhist divorce are cessation of cohabitation and community awareness that the marriage has ended (U.S. Department of State, u.å.).

For kristne, som utgjør om lag fire prosent av befolkningen, gjelder the *Burma Divorce Act* fra 1869 (Sen 2001, s. 32).

For muslimer, som også utgjør om lag fire prosent, gjelder egne muslimske lover.

The Holy Koran makes no provision for wives to divorce their husbands (a right normally reserved to husbands) except when they fear abuse. The Burma Laws Act of 1898, [...], allows Islamic Law to form the rule of decision in such cases (Gutter 2001, s. 4).

Hinduer, som utgjør en enda mindre gruppe enn kristne og muslimer, er styrt av hinduistisk lov (*The Hindu Law*).

Respons Myanmar: Inngåelse og opphør av ekteskap

Hvilke dokumenter besitter personer som har vært gjennom et ekteskapsbrudd i Myanmar?

Ifølge amerikanske myndigheter utstedes skilsmisseattester i Myanmar **kun** ved omstridte (dvs. der partene ikke kan enes) ekteskapsbrudd mellom buddhister, samt ved skilsmisse etter et kristent ekteskap:

Divorce Certificates

Available only for contested divorces of Buddhists and divorces of Christians. Court records are made for all Christian divorces because a Christian divorce is invalid without court action. A Muslim divorce is effected by means of a verbal formula recited by the husband. No written record need be made, but the parties may make an affidavit of divorce.

Courts do not issue divorce decrees, but make written records of decisions. To obtain a certified copy of a divorce record, one must apply to the Clerk of the court concerned. Court records are supposed to be destroyed after three years, but are usually available for a much longer time (U.S. Department of State, u.å.)

Amerikanske myndigheter hevder videre at ved buddhistiske ekteskapsbrudd der begge parter er enige om bruddet, **kan** det bli utferdiget en erklæring – en *affidavit* - om at ektefellene har skilt lag. Dette er imidlertid ikke juridisk eller rettslig påkrevet. Som påpekt over, er det kun i tilfeller hvor partene ikke kan enes om bruddet at det vil eksistere en rettsprotokoll (U.S. Department of State, u.å.).

Burmesiske dokumenters notoritet

Den generelle notoriteten på dokumenter fra Myanmar er å betrakte som lav.

Det foreligger entydig informasjon om at korrupsjon er svært utbredt. Myanmar har flere ganger det siste tiåret vært rangert av Transparency International (TI) som det mest korrupte landet i verden. I 2011 var det kun to land (av totalt 182) som ble ansett som mer korrupte enn Myanmar (Transparency International 2011). I og med at korrupsjon gjennomsyrrer samfunnet², kan en legge til grunn at både genuine dokumenter med uriktig innhold og falske dokumenter er utbredt.

Den britiske ambassaden i Myanmar ga i 2010 uttrykk for at falske burmesiske dokumenter er utbredt, herunder vigselfattester (UK Home Office 2012, s. 135).

Myanmar har ikke elektroniske, sentraliserte registre for personopplyninger (IOM og UNHCR, møter i Bangkok oktober 2009). Personopplysninger registreres på lokalt nivå (township eller ward³), **hvis** de registreres. Det er som nevnt, ikke påkrevet å registrere en buddhistisk ekteskapsinngåelse.

² For mer informasjon om korrupsjon i Myanmar, se kapittel 5 i Landinfo Temanotat (2010, 24. november): *Myanmar: Pass, ID- og underlagsdokumenter*. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1482/1/1482_1.pdf

³ Det er mer enn 300 *townships* (kommuner) i Myanmar. *Ward* er på et lavere administrativt nivå enn *township*.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- *The Burma Laws Act* (1898). [s.l.]: Burma Lawyers' Council. Tilgjengelig fra http://www.blc-burma.org/html/burma%20code/lr_e_bc01_02.html#top [lastet ned 4. juli 2012]
- CIA, dvs. Central Intelligence Agency (2012). *The World Factbook - Burma*. Washington, DC: CIA. Tilgjengelig fra <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bm.html> [lastet ned 4. juli 2012]

Nettsiden var sist oppdatert 20. juni 2012.

- Gutter, P. (2001, april). Law and Religion in Burma. *Legal Issues on Burma Journal No. 8*, s. 1- 17. Tilgjengelig fra <http://www.blc-burma.org/pdf/liob/liob8.pdf> [lastet ned 8. august 2012]

Dette er en publikasjon utgitt av Burma Lawyers' Council.

- IOM, dvs. International Organization for Migration, Oslo (2008, desember). *Overføringsflyktninger fra Myanmar. Teksthefte for kulturorientering*. Oslo: IOM Oslo. Tilgjengelig fra http://www.iom.no/files/CO/Myanmar_landprofil_03_12.pdf [lastet ned 16. august 2012]
- Sen, B. K. (2001, august). Women and Law in Burma. *Legal Issues on Burma Journal No. 9*, s. 28 - 43. Tilgjengelig fra <http://www.blc-burma.org/pdf/liob/liob9.pdf> [lastet ned 8. august 2012]

Dette er en publikasjon utgitt av Burma Lawyers' Council.

- The Social Institutions and Gender Index (u.å.). *Country Profiles. Myanmar. Discriminatory Family Code*. Paris: SIGI - The Social Institutions and Gender Index. OECD Development Centre. Tilgjengelig fra <http://genderindex.org/country/myanmar> [lastet ned 17. august 2012]

Respons Myanmar: Inngåelse og opphør av ekteskap

- Transparency International (2011). *Corruption Perceptions Index 2011*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/> [lastet ned 17. august 2012]
- UK Home Office (2012, 2. februar). *Burma (Myanmar) Country of Origin Information (COI) Report*. London: UK Home Office, Border Agency. Tilgjengelig fra <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/coi/burma1/report-0212.pdf?view=Binary> [lastet ned 4. juli 2012]
- U.S. Department of State (2012, 24. mai). *Country Reports on Human Rights Practices for 2011- Burma*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/documents/organization/186475.pdf> [lastet ned 7. august 2012]
- U.S. Department of State (u.å.). *Burma Reciprocity Schedule, Documents*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra http://travel.state.gov/visa/fees/fees_5455.html?cid=9009 [lastet ned 22. august 2012]
- Women's League of Burma (2008). *In the Shadow of the Junta*. Chiang Mai: Women's League of Burma. Tilgjengelig fra <http://womenofburma.org/Report/IntheShadow-Junta-CEDAW2008.pdf> [lastet ned 6. august 2012]

Muntlige kilder

- IOM, dvs. International Organization for Migration, Regional Office for Southeast Asia, ved Regional Programme Coordinator Hans R. Beckers. Møte i Bangkok 6. oktober 2009.
- UNHCR, ved Resettlement Officer Oliver Smith. Møte i Bangkok 6. oktober 2009.

© Landinfo 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.